

ZGODNJA DANICA. KATOLIŠK CERKVEN LIST.

„Danica“ izbaja vsak petek na celi pol. in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četert leta 1 gl. 20 kr. V tiskarnici sprejemava za celo leto 3 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik izide „Danica“ dan poprej.

Tečaj XLIII.

V Ljubljani, 3. vinotoka 1890.

List 40.

Hrepenenje po Jezusu.

Mili Jezus, pridi, pridi!
Glej, po Tebi hrepenim;
Naj Te moja duša vidi,
Pridi, v Tebi le živim!

Kjer ni Tebe, vse je prazno,
Temne vladajo moči,
Serce trese se bojazno,
Duša v sužnjosti bleđi.

Naj svitloba Tvoja rešnja
Spremeni moj revni stan;
Moja duša vboga, grešna
Vidi milostni naj dan.

Ljubeznjivo Solnce večno,
Jezus, stajaj léd serca.
Kar ni tebi prav in všečno,
Ven izženi vse do dna.

O kakó razveselila
Se potem mi duša bo;
Serčno, večno Te ljubila,
Ti ji bodeš slaj, nebó. —

Vsa v veselju in radosti
Bo nevesta Tvoja spét,
In vživala Te v sladkosti,
Ti Marije čisti Cvét!

Toraj, sladki Jezus pridi!
Hrepenenje moje vse,
Naj Te moja duša vidi,
Naj objame Te sercé.

Radoslav.

Modroversko kermilo zdrave omike.

(Dalje.)

III. Edinost prave vere.*)

6.

Zakaj pa se poganja kerdelo modercev tako silno za versko terpnost? Na to zagonetko vejo samo človeške strasti praviti odgovor. Človek, da bi si vtéšil vést, neče brez vse vere biti; pa ne priznava nobene posebne, da bi lajše brez nemira svojo poželnost pasel. Osnuje si zato neko tenjo občne vere, s katero pokriva vest zoper šibe, s katerimi bi ga tepla posebna vera, kedar se prelomljajo njene zapovedi. Tako vé zvita poželnost obračati človeka na svoj namen.

7.

Novi moderci trobijo samo terpnost, v veri pa nečejo sterpeti še domače vere ne. Kolika nedoslednost! Taki učenjaki niso posluha vredni, kateri po eni strani podirajo, kar bi radi od druge pozidali; vendar pa je ljudi, ki jih poslušajo. O spačen svet!

8.

Prava vera je vsa poterpna do osob, nepoterpna je do zmot. Zmoteno osebo objemlje z ljubeznijo, prizadeva si jo preveriti resnice, pa ne dela sile nikomur*); po serčni ljubezni hrepeni, prisiljene časti neče. Kdor je radovoljno ne priznava, je ne priznava nikakor. Kdor pak je v zmoti po nedolžnem, pa skerbno resnice išče in božjo vojo spolnuje, kolikor vé in more, tistega šteje med svoje otroke. Ne nezadolženi

*) Gl. Dan. štev. 37.

*) Piae religionis est proprium non cogere, sed suadere. S. Athan. in Apol. 2.

nevednosti, temuč hudi volji zapira tu in tam svoje kraljestvo, zunaj kterega ni zveličanja. Kdor pa je sam kriv, da jo zgreši ali ne najde, ga pomiluje kot na veke zaverženega. Pravilo njene terpnosti glasi se tedaj tako: „Ljubi tudi zmotenega bližnjega zavolj Kristusa, pomagaj mu rad, kjerkoli potrebuje tvoje pomoči, ne sodi ga prederzno kot radovoljnega in krivega zmotenca: zmoteno osebo ljubi, njeno zmoto sovraži.“ Vsaka druga terpnost je Cerkvi ostudna.*)

9.

Prava vera se ne zametuje brez kazni. „Blagor človeku, kateri se sam rad resnici vda: gorjé mu, kterega zmaga po sili: zmagala bo vsekako, ali jo zametuješ, ali jo priznavaš.“

„Bonum est homini, ut eum veritas vincat volentem, quia malum est homini, ut eum veritas vincat invitum. Nam ipsa vincat necesse est, sive negantem, sive confitentem.“ S. Augustin.

10.

Prava vera je pravo častenje pravega Boga: je vezilo med Bogom in človekom, ki združuje stvar s stvarnikom, ki je nad njo neznano vzvišen: ona nas uči spoznavati in čutiti, kar smo do Boga, kar je on do nas: in kar smo Bogu dolžni, in kar smemo od njega upati. Kje pa se zvé pravo bogočastje? Bi li za taisto pozvedeli pri modrijanih? Nikakor ne, ker Bog vere ni izročil človeški termi. Sam je vravnal častje, ktero od nas pričakuje.

11.

Prava vera se mora tedaj naznanjati po božjih znamenjih. Na svetu pa najdemo te-le vere: pagansko, judovsko, kerščansko in maho-medansko. Ktera izmed njih nosi na sebi znamenja božja? Poglejmo jih na drobno!

12.

Poganstvo nam razgrinja zmés samih ukanljivosti, laži in zločesti, stvari so vzvišene na prestol Božji in česčene mesto Boga: bogove, krive najgerših hudodelstev:*) razuzdane cesarje, po božje česčene: človeka klečečega pred izdelki svojih lastnih rok: ter svetke, praznovane z nepoštenimi, većinomoma kervavimi običaji, z nesramnostjo in pijanstvom Vera, ktera je tako postrežna razuzdanosti, ne more biti prava, ktere iščemo.

(Dalje nasl.)

Nova šola omike, če ne — napake?

Je pot, ki se človeku zdi prava, toda nje konec pelje v smert. (Preg. 14, 12.)

V sedanjem času, ko imamo obilno društev, čitalnic itd., ter so zato veselice prav pogoste, so tudi močno v navado prišle slovenske igre ali predstave gledališćine, in sicer ne le po mestih, kjer imajo v to prirejene prostore in druga sredstva, temuč tudi po deželi, kjer se vse to pogreša za take „komedije“. Pa kljubu temu to tolikanj bolj mika in vabi, kolikor bolj je ljud še priprost, reč pa čisto nova.

Ni naš namen, pretresati in dokazovati solnčno in senčno stran gledališćinih iger po večih mestnih gledališčih: tudi ne mislimo ocenjevati, ali vstrezajo svojemu vzvišenemu namenu, bodi si omika in poduk, нравni vpljiv ali kratek čas. Vse to je bilo že večkrat preteltano, namreč po zasluženji hvaljeno ali šibano: tudi zato tega ni treba, ker dovolj očitno to priča dvomljivi sad, kateri izvira iz današnjih glumaških iger. Vsako dobro drevo rodi dober sad, slabo drevo pa malopriden sad: na njihovem sadu jih bote spoznali: navadno pa tisti niso ravno izgledni kristijani, katerim je gledališće — cerkev. Tudi ne govorim o gledališćinih igrah po katoliških vstanovah, n. pr. v rokodelski družbi, kjer igrajo le osebe enega spola. Ogledati hočemo nekoliko tiste nove predstave po deželi, v kterih navadno igrajo mlade osebe obojega spola, in se večkrat končajo s ponočnim plesom, ako ne še s hujšim. Iz raznih vzrokov jih nekteri narodnjaki vsestransko širijo in podpirajo. Mi pa odločno terdim o, da so več v škodo, kakor v prid, in še bolji med njimi so podobni tistim gobam, katerim sv. Francišek primérja ples.

Nevarne so namreč take igre za mlade igravce in tudi gledavce (poslušavce). To so namreč dostikrat komaj šoli odrasli dečki in dekleta, ki so doma, v cerkvi in šoli se svetih reči učili, ter so se jim kerščanske čednosti živo na serce pokladale in resnobno se zaterjevalo, da naj se varujejo sleherne slabe priložnosti, kjer koli si bodi, bolj kakor kužne bolezni. (Ako so pa tudi bolj polnoletni igravci, so jim take priložnosti dostikrat prav doželjene zlorabe poprešnjih znanj.) Pri tacih igrah je pa dovelj slabe priložnosti, dostikrat perva priložnost slabega znanja in s tem prvi vir poznejših nerednost in nesreč. Tu je prava šola posvetnosti, ker se išče svetu dopasti v obnaši, obleki, v vsem kretanji. Ta posvetna nečimurnost je pa navadno smert blazega pobožnega duha in živ-

*) Interficite errores, diligite errantes. S. Aug.

*) Pri Rimcih hotljivca Jupitra, tatú Merkurja, nesramno Venus, pijanega Baha itd. Pri Slovanih razuzdanega Kurenta hudirja itd.

ljenja. Popred je ta in ta rad vbogal, in molil, z veseljem v cerkev hodil in božjo besedo poslušal; neprevidoma se je vse spremenilo! več ne mara za materno besedo, ne poslušá skerbnega očeta, tudi duhovnega učenika ne; ves mlačen postane za vse svete reči in kerščanske čednosti: „otemnelo je zlato, premenila se je naj lepši barva; popred veselje starišev in zgled verstnikom, je zdaj tem spotika, onim žalost.

Kakšni so bili prej, in kakšni so potem pogovori igravcev in gledavcev čez teden? Le to se menijo, kako se je ta obnašal, spretno ali nevkretno, kako je ona bila napravljena, kako je govorila — sploh mnoge nečimurne marnje, ktere so malokdaj brez pregrešnega besedovanja, obrekovanja, tudi klafanja i. d. Vsi taki pogovori pa z adušé dobre vtise nedeljskega nauka in morijo veselje do svetih opravil, bodi si doma ali v cerkvi; saj nihče ne more služiti dvema gospodoma. — Tudi učí skušnja, da se z malim začne, z velikim končá; mala iskra, velik ogenj iz nje; kaj enacega se je bati tudi pri omenjenih igrah. Od začetka se predstavljajo manj spotikljive, polagoma se vest bolj zaduší, in pridejo na oder že bolj umazane, in ko se serce že čisto spridi, se vmuznjejo tudi take, ki so zoper vero, ali ki pregreho zagovarjajo in celo poveličujejo (po zgledu „francoskih komedij“). Poslušavci, že tudi razvajeni in sprideni, takim ostudnostim ploskajo, in ni jim več všeč, ako se ne nahajajo take spake in se ne kaže človeška hudobija, morebiti še v mikavni podobi, vendar v žalostni resnici.

To bi bil pač čuden napredek, a npravno-grozen nazadek, kateri bi okužil narod, in ga dervil v strašen propad in pogin. Zato kličemo: Principiis obsta, sero medicina paratur... Vkorinjenji plevel se težko zatara, ter veliko škoduje dobremu semenu.

Take prepogoste veselice in igre tudi mošnje koljejo in hišni red motijo. Večina slovenskih družin prav skromno živi in pičlo shaja, tesno jim je za potrebni vsakdanji kruh. Po veselicah pa se veliko potrebuje in zapravi za vedno novo obleko, za boljši jed in pijačo, ter se mladina navadi nezmernosti in zapravlljivosti v tej novi šoli naše dobe; kajti komaj mine ena, že se napoveduje in priporoča po časnikih in vabilih druga, da bi kdo skoraj mislil, da ljudje nimajo družega dela, razun kratkočasiti se, sicer pa vsega nepotrebnege v vsi obilnosti. Ker pa tega ni, se začne in privadi kmalu dolg delati in s tem si pripravlja „palica beraška.“ Da to vidiš, ti ni treba daleč hoditi, saj že skoraj po vsaki vasi

boben poje, in ljudi iz hiš suje! — Kako je pa s hišnim redom onih, ki letajo po kerémah, po veselicah? Hišni red jim je zopern, vse hočejo imeti po svojem in vedno prosto. Ni jih domu o pravem času, še manj pri delu; pozno v noči se pohajač domú priklati, zjutraj se mu ne ljubi vstati, še manj na delo iti. Glava je težka, žep prazen, vse se mu pristudi, seboj in z drugimi je nezadovoljen. To je večí del sad pogostih veselice in glediščinih predstav.

Te čertice omenijo le nektare pomislíke in izgrede pri novošegnih igrah in veselicah. Utegne pa priti tudi do izvanrednih nerodnost, preteпов, sovraštev i. dr. Vendar že navadne nedostojnosti dovolj pričajo, da ta pot omike národne ni prava, je nevarna in pelje v pogin.

Zato so se tudi naš skerbni mil. knezoškof pri letošnjih duhovnih vajah izrekli zoper take igre. Beseda višega pastirja pa mora biti merodajna za duhovne in vernike vse škofije. To prav živo priporoča v prevdarek. Želimo, da bi tudi gg. duhovni pastirji in drugi veljavni sososkíni možje v tem smislu delali zoper razširjanje tacihi nepotrebnihi predstav ali celo nespodobnih burk. Gotovo bo to v večí blagor, poštenost in npravnost našega naroda, kteremu bo že cerkev in šola skerbela za potrebno omiko in napredek.

Kerščanski rodoljub.

Marijino svetišče na Tersatu.

(Dalje.)

7. Kedaj se je preselila s. hiša?

V teh viharnih časih je bil na kerščanskem svetu koticék, ki je vžival mir, kolikor je to mogoče na zemlji. Gospod je Bog mirú, zato je izvolil ta kraj, na kterem naj s. hiša, rekel bi, počije, in ga posvečuje. Šteli so 1291 po Mesijevem rojstvu. Na s. Petra stolu je sedel Nikolaj IV, iz reda s. Frančiška, na Vzhodu je cesaril Poleolog, v Avstriji je vladal Rudolf I iz hiše Jastrebarcev, na Ogerskem je kraljeval Ladislav III. Bilo je 10. maja, v soboto, v osmini Gospodovega vnebohoda, o tilhem zraku, o vedrem nebu, o krotkem morju — ko moč Božja s temeljev dvigne sveto Marijino hišo v Palestini, ter jo postavi okolu polnoči na Ravnico, na hribu Tersatu, streljaj od gradú, verhu Reke^{*)}, blizu obali Jadranskega morja, na zemljišču knezev Frankopanov, blizu dolinice — pri ondotnih dolac imenovani, ki je vdovi Agati služila za vert, in to službo opravlja sedaj obzidani Dolac še danes. Ko prebivalci vstanejo, ter se razhajajo po vsakdanjih opravkih, zagle-

^{*)} Reki, Bečini vodi so nekđaj rekli Tarsia, a Reki mestu s. Vid, ali Reka s. Vida. Flumen s. Viti, Fiume. Voda ima bojda to posebnost, da pomeni vedrino, kader se skali. (Glavinic: Manus Ch. 377. — Po istem pisatelju se je pa tudi mesto samo imenovalo Tarsia: Jest Rika s. Vida, ka u prošasne vike Tarsia zvaše se. (Glav. Czvit, 84).

dajo Tersat v veliki svetlobi. Ostermeli se povprašujejo, kaj bi pomenjala ta nenavadna svetlost, pa reko — kakor pred tisoč leti — pastirji v Betlehemu: Pojdimo in pogledjmo! Pozabivši opravkov hité kerdeloma od vseh strani na svetišče. Pa odkodi bi bila ta stavbica? kdo jo je semkaj postavil? Sè strahom vnidejo. Notri opazijo kamenit oltar, lesen križ, podoba Matere Božje s Sinkom v naročaju, in koj spoznajo, da poslopjiče je sveto, in da je rabilo v svete stvari, pokleknejo, s strahom in z veseljem hvalijo Boga in njegovo Mater. Povsodi pripovedujejo, kaj so videli. Njih glas se raznese po vašéh, po mestih, po vsi okolici, po vsi deželi. Čim dalje več je prihajalo ljudstva, to pobožnega, to radovednega, da bi videli čudo, sveto poslopje, o katerem se je toliko govorilo. Kteri so bili prišli z bogoljubnim namenom, prejemale so res nenavadne milosti in nebeške darove: bolni zdravje, žalostni oveseljenje, z grehi obteženi spreobrnjenje.

8. Kam se je preselila s. hiša — in zakaj?

Ta srečni kraj, to oblagodarjeno mesto je bil hrib Tersatski. Takrat je bilo še dosti ravnice drugodi, pripravniših krajev za tako poslopje. Pa višava ima že nekaj posebnega na sebi, nekaj mikavnega, nekaj višega. Lezerčini je dobro na tléh, letečina se ziblje v zraku. Težak rije pod zemljo, zvezdoznanec občuduje velikanske svetove na višavah. V višavah je nekaj božjega, nekaj svetoznamenitega. To je čutilo več poganskih narodov, ki so na hribih postavljali templje*, ali pa hodili gori malikom darovat, misleči, da so tako bližj bogovom, da bodo toraj tudi poprej uslišani. Zatoraj nahajamo, kako preroki grajajo Izraelce, ker darujejo na višavah, t. j. malikom. Na gori Ararat je bila obstala Noetova barka, ki je rešila s duš vsega človeštva iz vesoljnega potopa. Pravičnemu Lotu je bilo veleвано, naj se reši na goro. Na gori Horeb se je prikazal Gospod Mojzesu, kjer je videl goreči germ. Na gori Sinaju je govoril Gospod z Mojzesom in dal mu je 10 zapovedi. — Takisto vidimo glavniše dogodke iz Jezusovega življenja na hribih ali gorah. Na Oljsko goro je hodil molit, tam se je jokal nad terdovratnim Jeruzalemom, na gori je ponižano umrl, pa tudi na gori častljivo v nebesa šel. Na gori Sion je postavil s. Rešnje telo, poslal apostolom s. Duha; na gori je učil očenaš, s blagrov, izvolil apostole. — Tudi Devica in Mati Marija si je najraje izbirala visoke kraje ko sedeže, na kterih je odpirala zaklade nebeških milosti. Ko je slišala angelov pozdrav in spočela od s. Duha, hitela je v gore, da pozdravi teto Elizabeto, in še pred rojstvom posveti njega, ki je bil odmenjen za predhodnika. Na hribu Eskvilinu je padel v 4. stoletju sneg, ko gospoduje največa vročina, 5. avgusta, na kraj, ki ga je pokazala Mati Božja nekima zakonskima, da sta ji zidala cerkev (ecclesia Mariae Majoris, ad Nives). Tudi na hribu Kapitolskem je presloveča Marijina cerkev v Nebeškem Altarju (eccl. s. Mariae in Ara Coeli), tako imenovana zavoljo tistega oltarja, ki ga je bil nekdanj cesar Avgust dal postaviti: Neznanimu Bogu. Sredi tega oltarja je podoba Božje

porodnice, tudi od s. Luka, ktera slovi po brezštevilih čudežih. Na hribu Gvardija pri Bolonji časté prastaro in lepo podobo Matere Božje. Da je brezbožniki in neverniki ne ogerdé, prenesel jo je neki svet puščavnik iz templja s. Modrosti v Carigradu v Talijansko. Od tega časa obilno pomaga nesrečnikom. — Tudi avstrijske dežele niso brez milosti polnih Marijinih krajev na hribih. Znano je Marijino Celje na Štajarskem, znana Sveta Gora na Goriškem, slavna božja pota na Kranskem. V najnovejšem času so na glasu Lurdi na Francoskem. Še mnogo je hribov po svetu, posvečenih z Marijino prikaznijo. Tersatski hrib pa je doletela — do zdaj — največa čast, ta namreč, da je na njegovi zemlji 3 leta in 7 mesecev stala ona hiša, v kateri se je včlovečila Beseda Očetova zavoljo našega zveličanja. — Da je s. hiša Marijina res stala najpopred na hribu Tersatskem in dotični kraj na njem posvetila, pričajo vsi pisatelji, ki to stvar korenito obravnavajo, pričajo odloke papežev, pisma apostoljska, spominki na Tersatu. Tersačani sami, romanja Hervatov na Talijansko, njih goreče molitve in prošnje, da bi se vernila njih hiša. O tem pozneje.

(Dalje nasl.)

Olikovanje Bulgarov v Drinopolju (Adrijanopolu).

(Krnec.)

V poprejšnih poročilih popisavali smo zelo natančno načela, po katerih izgojujemo nam izročeno mladino, in način podučevanja. Zatoraj hočem tu le še ponoviti, da glavna skerb našega vzgojevališča je v tem, da vtisnemo v serca učencev verske resnice, brez katerih ne more biti nobene stanovitne in vsem skušnjavam kljubujoče npravnosti. Strah Božji je začetek modrosti, katera mu pomaga pridobiti si notranji mir in plačilo za storjene dolžnosti proti Bogu in bližnjemu, katera mu navdá ljubezen, spoštovanje in hvaležnost do starišev, spoštovanje in dolžno pokorščino do duhovskovladnih (hierarhiških) postav in spoštljivost do gosposke, privodi red in premožnost v njegovo življenje. V naši vstavnosti skerbí se po očetovsko, pri ohranitvi potrebnega reda zraven duševnega, znanstvenega in npravnega razvitja, tudi za telesni razvoj. Skušamo pa učence tako odgojati, da si morejo po doveršenih gimnazijskih študijah svoj poklic po svoji volji dobro izvoliti ali pa višje študije pričeti na vseučilišču. Žali nas, da ne moremo sprejemati v našo napravo vsih učencev, kateri za sprejem prosijo. Vzrok tega je v tem, da so naše denarne razmere premajhne in da moremo že obstoječo število učencev le z največjimi žertvami in s previdnostjo brezplačno vzdržavati. Posebno sedaj, ko moramo pričeti z zidanjem novega šolskega poslopja, potreba je v tej zadevi še več previdnosti.

Nasledki našega prizadevanja pa nas navdajajo s serčnostjo. Kakor med duhovnimi, tako so tudi med svetnimi na različnih mestih naši nekdanji učenci, kateri opravljajo človeštvu zelo koristne službe. Če pogledamo na te srečne nasledke, moramo priznavati, da bi ne bili tega dosegli brez dobrot-

* Ovid, Fasti, v. 315:

Dii sumus agrestes et qui dominamur in altis
Montibus: arbitrium est in sua tecta Jovi.

nikov iz Evrope. Je tedaj naša sveta dolžnost iz vsega serca izreči našo največjo hvaležnost prečastitim duhovnim oblastnikom, pod katerih varstvom in blagoslovom obdelavamo polje Gospodovo.

Nadalje hvalo naznanja francoskemu narodu, vsem dobrotnim družbam, avstrijskemu cesarju vladi in družbam, soderžavljanim in dobrotnikom, kateri so z denarjem in z molitvijo pomoč delili, z učenci vred dobrotlivega Boga prosijo, da bi vsim skazane dobrote tisučkrat povernil.

Sklepa poslednjič govor z gorko zahvalo do sultana Abd-ul-Hamida in turške gosposke, do deželnega poglavarja Hadži-Iset-pašata, do ministra nauk beja Edem-Surura, ki s svojo dobrovoljnostjo do katol. vzgojevalnice v naj večji meri zadostujejo visokodušnemu sultanovemu dobromišljenju.

Nekoliko iz šolskega programa. V pripravnici za bogoslovje se uči: Cerkveno pravo in cerkvena zgodovina, latinski, francoski, bulgarski, staroslovenski jezik, in obredoslovje s cerkvenim petjem. V II. tečaju bogoslovja pa: Verna, pravna, cerkvena zgodovina, sv. pismo.

V pripravnici sploh: Kerščanski nauk, zgodbe sv. pisma, številstvo, bulgarščina, staroslovenščina, francoščina, risanje in lepopisje.

Na gimnaziji se zraven že imenovanih jezikov uči tudi nemški in turški jezik.

Učencov je duhovskih 10, svetna 2, pomočniki 3. Vodja je P. Luka Wronowski. Bulgarščina ima naj več ur v tednu, t. j. 29, staroslovenščina 6 ur (učenik g. J. Golčev), turščina 8 ur (učenik g. M. Garabetian). Nadzornik v tiskarni je Br. Jan. Viduč, bolniški strežnik pa Br. Feliks Piehota. — Telovaja, petje in glasba se verši v prostih urah. Pametno.

Abiturienti z diplomami so: Ivan Kesnakow, Grocio Ivanov, Stoil Dimičev.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

V Trebnjem so napravili prav lep in častitljiv križev pot, ki tudi s Šenklavškim tekmuje; po 8 čevljev visoke in po 4 čevlje široke so table. Zraven tega so tudi staro zaprašeno cerkev za farno šeststoletnico prav lepo osnažili in popravili, okna vernili nazaj v gotiški zlog in napravili jim barvane šipe v veršičih. Vrata in še marsikaj družega so vravnali, ter je cerkev res prav zala in častitljiva, vredna imena dekaniješke cerkve. Slava!

Iz Vipave. (Nekaj novega.) Vipavce čaka velika časna sreča, ako pridejo do živega srebra, ki na več krajih pri vasi Mančah na dan sili, to je, nahaja se v kamenju v kroglicah! Že je dobil neki viši vradnik iz Celja od višje oblasti pravico kopati; ta misli dobiti od tako imenovane „Länderbank-e“ denarja v poravnavo stroškov pri kopanju. Tudi je že tukaj iz Idrije rudokop, ki kopanje nadzoruje. Kaj pa dežela, oziroma deželni odbor, k temu pravi ni znano? Na vsak način bi bilo najbolj prav, ako bi se deželni odbor za to stvar pobrigal, in skerbil, da bi rudnik prišel v deželno last, ako bi tudi dežela kaj potrosila, ne pa v kake judovske roke, ki bi uboge delavce stiskali, sebi žepe polnili. Sicer pa Bog daj, da dospejo do rude, kar bi bilo nezmerne važnosti za vipavsko dolino, pa tudi za vso deželo.

Iz Gorice naznanja dober prijatelj svojemu so-rojaku to-le: „Po vsi Goriški okrajini, kakor tudi po Krasu gospoduje strašna suša, in silno pomanjkanje vode. V Gorici je polno vodnjakov suhih; mi v našem oddelku imamo sicer še en vodnjak z vodó, ki začenja tudi že kalna biti. Pripoveduje se o nekih Komenskih krajih na Krasu, kjer morajo ljudje 6 ur daleč hoditi po vodo. — Tudi nadškofov vodnjak, kamor je cela množica meščanov hodila po vodo, je — suh. Tako tudi vodnjak na velikem tergu — Travniku. Pri vsem tem se ne prikaže nobena meglica na obnebi in ravno danes (28. sept.) je eden naj bistrejših dni celega leta.

Kmečki pridelki so letos silno žalostni; vino, eden glavnih pridelkov naše provincije, je čisto pod nič. Kmetje, ki so sicer prodajali po 5 do 6 sodov vina, so ga dobili komaj po $\frac{1}{2}$ soda! Splošnje obožanje, prehuda lakota se napoveduje. Bog se usmili ubozeга ljudstva.“

Peš-potovanje z Juga skoz Slovenijo v Rim.

(Dalje.) Šla sva s tovaršem preko „Foro Romano“ v orjaški Kolisej, amfiteater. Molila sva pri srednji velike okrogle ravnice tega gledišča poganskih Rimljanov, na tistem mestu, kamor so izpostavljali svete spričevalce Kristusove vere pred divje zverine. Molila sva Boga trojnejedinega in čistila ss. marternike, ki so tu pod kremplji in zobmi ljute zverine kri prelili in življenje dali v slavo in iz ljubezni do Jezusa Kristusa in v spričevanje njegove jedino-prave sv. vere. O, kako dostojno in prijetno bilo je one čase, ko sem na tem mestu premišljeval Kristusovo in njegovih ss. marternikov terpljenje in smert, od postaje do postaje sv. križevega pota, ki bil je razpostavljen v 14 kapelicah znotraj okrog ob zidu prvih galerij, po glediščni ravnici.

Sedaj ni ga več. Poderla in proč spravila ga je italijanska veri sovražna vlada, vredna sestra nekdanjih verskih preganjavcev! Dala je pol ravnice izkopati, da je našla spodaj ozke podzemne obzidane in obokane, skrivne hodišča poganske.

Vzel sem kamen iz sredinje prostora, malo pod poveršjem nasipa, tam, kamor so obično nastavljali ss. marternike zverim, v spomin na ta znameniti kraj.

Potem se podava po Apijevi cesti iz mesta proti baziliki ss. Fabijana in Sebastijana. Došla sva do vhoda, ki od ceste vodi na vertove, pod katerimi so sloveče podzemeljske rimske katakombe sv. Kalista. Prejšnje čase je bilo težje doiti v te katakombe, ker je njihov čuvaj stanoval v mestu. Sedaj je pa vsaki dan lahko v nje iti; kajti sv. Oče Leon XIII so vravnali, da so se č. v. redovniki Trapisti naselili na poveršje zemlje katakomb, ter so tudi katakombe v njihovi oblasti.

Prijazen korni brat trapist, bivši v Banjaluki, v Bosni, v trapistovskem samostanu Marija-Zvezdi, naju je vodil pod zemljo v katakombe Kalistove in nama je vse staroslavne znamenitosti razkazoval. Molili, hvalili in čistili smo Boga v teh svetih podzemeljskih prostorih med grobovi svetih prvih kristijanov in marternikov, v svetiščih, globoko pod zemljo, kjer se je opravljala presveta daritev novega zaveta; kjer so prvi verni kristijani z rimskim biskupom — ssv. Očetom in drugim svečenstvom iskrene molitve in svete pesme pišljali v nebesa k prestolu Božjemu iz pod zemlje, skrivaje se pred krutimi pogani. O,

kako vzvišeno in dobrodejno je tu moliti v duhu zjedinjen z zbirališčem prvih svetih rimskih kristijanov! Molili smo v slavenskem jeziku. Naj se razlega in odmeva od grobov svetih hvala in slava Božja tudi slavensko, v prostorih, kamor se je skrivala naša ljuba mati sv. Cerkev prvih tristo let svojega početka v Rimu. Časti vredni redovnik trapist dal nama je kosce marmorne plošče, s katero bil je zapert grob sv. marternika, in zemlje iz groba, v spominek na te svete podzemeljske kraje.

Sedaj sva se podvzivala nazaj v mesto na Araceli, k slovesni večernici in k mesečnemu shodu tretjega reda sv. Frančiška Seraf. Večerna slovesna služba Božja začela se je o polni petih. Pervo bile so slovesne redovno-cerkvene pevane večernice, spremljivane z lepoglasnimi orgljami.

Ljudstva svetovnega III reda je polna velika cerkev; med tretjeredniki obojega spola iz prostih in odličnih krogov bili so tudi mnogi svečeniki, prelati in drugi cerkveni dostojanstveniki, kleriški seminaristi in kanoniki, kar prosto med brati III reda v cerkvi. Ginljivo in vzgledno je, da predstavljeni, odličnjaki in duhovni pastirji, vsi tretjeredniki, so med priprostinimi ovčicami in udi III reda v cerkvi in pri redovnem shodu. V vzvišeni počezni ladiji pred slavnostnim oltarjem bili so razporedeni bratje III reda v očitni redovni obleki.

Ravnatelj III reda, skupščine aracelske, č. v. oče frančiškan observant, dojde na leco. Predzborne molitve se po obredniku za III reda lepo in koralno po vsi cerkvi jednoglasno in vbrano zapojó. — Častitljivi govornik je izverstno, temelito, navdušeno in ginljivo govoril, prvo: kako in čemu je sv. Frančišek Kristusu podoben; drugo: o koristi, potrebi in pomenu III reda, osobito v sedanjih časih; tretje: o življenji, obnašanji in zverševanji postav in sv. vodila tretjerednikov med svetom. — Opomnil je prepričavno: Da svečenik, vradnik, vojniki, vladar, učnjak, tergovec, rokodelc, seljak, poljedelec, meščan, težak ali dninar in sluga — oženjeni in neoženjeni, obojega spola zamorejo sedaj prav lahko postati in biti udje velekoristnega — zaslužnega — zveličavnega III reda, Bogu in sv. Cerkvi močno prijetnega, — samo ako hočejo prav kerščansko živeti. Tretji red jim bode osobito pomagal biti vedno bolj in kerščanskim, terdi boj zoper spačeni svet, meseno poželenje in satana lahkeje bojevati in sovražnike zveličanja zmagati; težavno delo zveličanja gotoveje in bolje zverševati. Ako bi se to po želji sv. Cerkve in sv. Očeta vpeljalo v obilni meri po naukih III reda; bili bi bolji kristijani, bolji in srečnejši časi; več duš neumerlih rešenih in zveličanih. O bratje in sestre tretjeredniki! mnogo molimo za to milost. Prosimo danes, v dan spomina, ko je blažena duša s peterimi Jezusovimi ranami zaznamnjana, telo našega sv. očeta Frančiška zapustila, in kakor svitla jutranja danica šla v nebesa, v kraljestvo večne slave, prosimo ljubljena Božjega in redovnega očeta našega, da nam izprosi to milost.

Govornik, obrnjen z razpetimi rokami k oltarju sv. Frančiška, je milo zaklical: Preljubi in sveti oče! pokaži svoje svete petere rane Kristusu Jezusu, ktere ti je On vtisnil in te sebi vpodobil, in prosí milost za obilno razširjanje svojega III reda med vsemi stanovi, sprosí kerščansko-krepostno-redovno

življenje, v večjo slavo Bogu, v rešenje in zveličanje duš!

Po vsi cerkvi so potem lepo izpeli psalme in molitve po zboru. Vse mnogobrojne sveče so bile prižgane. Pred slavnostnim oltarjem pevajo svetovni tretjeredniki večernice iz cerkvenega časoslovja bl. Device Marije, potem pa obredno-redovno mnogopomenljivo himno: „Nova zarja zasvetila“. Kakor se bere po listu med sv. mašo v god sv. Frančiška, v redovno-cerkvenih mašnih bukvalh. Naposled je bil slovesni blagoslov z Najsvetejšim. V Rimu so tretjega reda skupščine po vseh onih mnogih cerkvah, pri kterih so redovniki I ali III. regularnega reda sv. Frančiška. Potem pa tudi v cerkvah družih redov in svetih skupščin.

Prenočevala sva blizo terga sv. Petra.

Dne 5. oktobra v jutro zarano bila sva pri sv. maši v Kampo Santo, v cerkvi žalostne Matere Božje.

(Dalje nast.)

Slovo od Marije.

(Narodna romarska, nekoliko opiljena.)

Moja duša hrepení,
Da Marijo še časti,
Še enkrat želi zapet',
Od Marije slovo vzet'.

Žalostno nam je sercé:
Romar od Marije gré;
Še recimo vsi na glas:
Ne zapusti Mati nas!

Vsak nas prišel je želján,
Počastiti Te ta dan;
Že se moramo ločit',
Tebe, Mati, zapustit'.

Kratek čas je tukaj bil,
Bog nam gnade je delil;
Rešil mnoge iz nadlóg:
Bodi hvaljen, večni Bog!

„Dokler jezik govori,
Naj Te hvali in časti, —
O Marija polna gnád,
Počeščena tavžentkrat!

Stopil rad bi pred oltar,
Nimam dati kaj za dar;
Moje serce žalostno
Naj prijeten dar Ti bo!“

„Ne žaluj, moj romar ti,“
Tak' Marija govori;
„Če prav nimaš darovat',
Saj boš prišel še večkrat.“ —

„Oh jaz k Tebi še želím,
Da Te zopet počastím;
Pa ne vém, kaj se zgodi,
Smert lahkó me pokosí.

Koljko jih je lani b'lo!
Dans ne vidi jih oko;

Truplo v črni zemlji spí,
Duša njih je v večnosti!"

„O preljubi romar moj!
Ne žaluj preveč necoj;
Če ne prideš več kedaj,
Boš predjan pa v sveti raj.“

„O Marija vsmiljena,
Si me potolažila;
Zdaj bom pa še bolj vesel
Tebi serčno hvalo pél.

Vsako dete joče se,
Kadar gre od matere;
Ti pa me razveseliš,
Brez tolažbe ne pustiš!“

Zdaj ko jemljemo slovó,
Se z Marijo spravimo:
Smo žalili Jezusa,
Sina njé preljubega!

O Marija, spravi nas,
Blagoslavljalj vsaki čas,
Da nobeden noč in dan
V greh ne bo več zapeljan.

Kdor učaka še kaj let,
Se poverne k Tebi spet;
Če ga smert pobere prej,
Sprosi njemu sveti raj!

Razgled po svetu.

Šibe. „Že kažejo mnoga znamenja, da zaslužene šibe nastajajo, in ravno to poterjuje sedanje stanje po državah.“ (Okrožn. Leona XIII, 10. pros. 1890.)

Naj le omenimo nektera novejša znamenja:

Kakor so bile po naših krajih nedavno grozne povodnji, tako je bilo tudi na Jutrovem; na Kitajskem, toda še veliko hujše, ker samo v eni provinciji Čihli, je vsled povodnji do štiri milijone ljudi brez strehe. Tudi kolera ondi razsaja; razun domačinov je pobrala tudi mnoga Evropejcev. —

Iz Dubice v Bosni pišejo „Slovencu“, da take suše še niso imeli, kakor je zdaj; vsa pokrajina je že rumena, živina nima paše; sploh letina slaba. —

Na Goriškem je enako grozna suša, pomanjkanje vode, slaba letina. (Gl. današnji dopis.) — Enako je na Notranjskem.

V Rimu framasoni rohnijo kakor popolnoma obsedeni zoper Kristusa in njegovega namestnika.

Razne nesreče in žalostne dogodbe, strašne pgoriša, posutju rudnikov, nesreče po železnicah, velikanske tatvine in sleparije, ter mnogotere pokončavanja človeštva se slišijo dan na dan, ki se vedno bolj množijo, kolikor bolj brezbožniki peklijo Cerkev in papeža.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Serca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov Bog dobrotno odverni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestvanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe in velike nesreče. — Prosim, blagovolite dati v „Danico“ ponižno priporočilo k sv. Antonu Padovanskemu za zgubljeno zdravje v glavi, ako bom, kar za terdno upam, uslišana, bom po „Danici“ razglasila zahvalo s polnim imenom. V ta namen darujem tudi sv. Antonu na Šmarni gori 1 gld. miloščine, da mi bo bolj gotovo močno potrebno milost izprosil, in priporočim se tudi Mariji, naj še ona zame prosi; obljubim ji večno hvaležnost. — Pomoč pri domači živinici.

Listek za raznoterosti.

Ljubljana. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov je preteklo nedeljo-večer napravilo prav prijetno veselico s petjem, z igro: zgubljena stava, in s tombolo. Veljalo je to zlasti v spomin in slovó enemu družnikov, ki je šel potem odsluževat svojo vojaščino. Soba je bila polna, zlasti ljudi iz rokodelskega stanú. Kdor le enkrat vidi, kako prijetno imajo gg. rokodelski pomočniki v tem svojem lastnem prelepem poslopji, ne vemo, kako bi se mogel zderžati, da bi sam ne postal družbenik.

Iz Ljubljane. Duhovske spremembe. — Dobili so čč. gg.: Ferd. Kogej vikarijat Črni verh nad Idr.; Ljud. Jenko faro Knežak; Andr. Petek S. Križ pri Lit.; Al. Kumer Reteče; Jan. Plevanič Boštanj. Premeščeni so čč. gg.: Jož. Laznik z Verhnike v Podlipo za oskerbnika; Peter Bohinjec na Verhniko; Iv. Dobnikar z Lašč v Dobrépolje I; Jož. Kos za farnega oskerbnika na Selu pri Šumb.; Jak. Porenta z Leskovca v Košano; Anton Šmid iz Št. Jerneja v Leskovec. Na novo nastavljeni čč. gg.: Jan. Piber, sem. d., v Št. Jernej; Fr. Fik (n. m.) v Toplice; Jan. Pfajfar (n. m.) v Dobrépolje II; Sim. Šmitek (n. m.) v Lašče. V pokoj gresta čč. gg.: župnik Fr. Valdeker in vik. Ant. Domicelj.

V semenišče so sprejeti še naslednji gg. abiturijenti: Marčič Valentin, iz Boh. Bistrice; Medved Janez, iz Št. Vida pri Litiji; Mezeg Anton, s Trate pri Poljanah; Peharec Stanislav, iz Teržiča; Traven Frančišek, iz Sulednika; Vinkler Rafael, iz Idrije. Vseh pervoletnikov je 24.

Novosti. Koledar katol. tiskovnega društva v Ljubljani za leto 1891 je že na svitem in ina zraven navadnega koledarja prav koristne tvarine, kakor so: Rodopis ces. rodovine, Evrop. vladarji; Slov. vladikovine; Vojaški duhovni; Poštne določbe; Pojasnila o kolkovinah; Ocena slovenskih knjig za mladino; Pravila in imenik kat. tiskovn. društva;

Vozni red državne železnice. Obrazi za imenik učencev, za obiskovanje bolnikov. Vsa oblika je prav prijetna in knjižica dobro rabna.

Teresien-Jahr oder geistliche Lesungen für alle Tage des Jahres v. Fr. Bruno a S. Teresia. Drugi natis. Graz 1890. — Za duše, ki želé popolnoma Bogu služiti. Lepo vezana knjiga s 451 str. stane 84 soldkov, vredna je pa 84 ranjškov.

Kirche und Schule, eine Beleuchtung des Kampfes um die Volksschule — v. Rob. Kiel. Za take, ki iščejo resnice, sebi in mladini zveličanja. Knjižka s 94 str., cena 30 kr.

Manresa, Uebungen des hl. Ignatius in neuer Darstellung v. Fr. A. Schmid S. J. Peti, pomnož. nat. Za take, ki niso bili pri duhovnih vajah in za take, ki so bili, sicer pa za vse vernike. Knjiga s 500 str.; cena 1 gld. 80 kr.

Einführung in die heil. Schrift, biblische Hermeneutik u. Archäologie; 2. nat. Regensb. 1891. Knjiga s 348 str. zlasti za gg. profesorje in bogoslovce. C. 1 gld. 20 kr.

Das Haus des Herzens Jesu, illustr. kath. Volksbuch, v. Hattler S. J., 2. nat. Za družine. C. 1 gld. 68 kr.

„**Bodite pripravljeni!**“ V ponedeljek popoldne se je grozna nesreča zgodila pri zidanji nove vojašnice ob ob Gruberjevem kanalu. Padel je težek kamen z višave na oder in ga poderl. Z lesovjem vred sta pri tem 16 metrov globoko padla zidarja Val. Kontabenc in Jan. Teo in pa delavka Marija Bezljaj. Kontabenc in delavka sta bila precej mrtva, Teo pa je kmali potem umerl. Bog bodi usmiljen njih dušam!

Maribor. Duh. spremembe. Čast. g. Fr. Janežič, kapl. v Slov. Bistrici, gre v Avgustenej na Dunaj; č. g. J. Galun, župnik k M. D. v Brezji; č. g. J. Tajek je premeščen iz Vojnika v Slov. Bistrico; č. g. B. Kukovič iz Rajhenburga v Dramlje; č. g. J. Šelih v Rajhenburg.

V **Ambrusu** je 22. septembra strašen ogenj pokončal 25 hiš in 60 družih poslopji, ves pridelek, žito in drugo zalogo za ljudi, vso keramo, poljsko orodje, obleko itd. Gospodarji, ki so imeli po 200 mernikov in več žita v kašti, nimajo zdaj, da bi enkrat dali v mlin. Revščina silno velika.

V **Slatini** je preč. P. Maks Klinkowström une dni imel duhovne vaje, pri katerih je bilo 107 duhovnov iz lavanške škofije, 4 iz zagrebške nadškofije, in 1 iz sekovske škofije.

Framasoni, obsedeni s peklensko jezo zoper resnico, povsod rogovilijo, tudi na Švicarskem. Tam so poskušali celo očitno prekucuhovstvo. Izmed 22 kantonov, ki ima vsak svojo vlado, je imel kanton Tesinski dozdej katoliško vlado. To pa je bilo prostomišljaškim rudečkarjem tern v peti, napadli so vlado, enega ustrelili in druge pregnali. Skupna vlada v Bernu je torej poslala v Tesin vojaštvo zoper tolovaje in pa komisarja, da bo kanton vladal do nove volitve.

Glavni molitveni namen za mesec vinotok (okt.): Cerkev v Avstraliji in na otocih velikega morja.

Deželni zbori se pričnó 14. oktobra.

V **spodnji Avstriji** so pridobili konservativci 15 glasov.

Iz rimskega Martirologija.

(9. malega travna.)

V Antijohiji sv. Prókor, eden izmed sedmerih dijakonov, sloveč zaradi močne vere in čudežev, je bil ovenčan z mučeniško smertjo.

V Rimu ss. mučenci Demetriji, Konces, Hilariji, in tovarši.

V Sriemu 7 devic mučenic, ki so za sv. vero kri prelile in si zaslužile krono večnega življenja.

V Cesareji Kapadoški sv. Evpsihij mučenec, ki je bil pod Julijanom odpadnikom poderl tempelj malikinje Fortune, in je zato smert mučenstva preterpel.

V Afriki ss. mučenci imenovani Masiličani.

V mestu Diensi sv. Marcel, škof, s čudeži sloveč.

V Judeji sv. Marija Kleofa.

V Rimu prenesenje sv. Monike, matere sv. Avguština, ki je bila prenesena iz Ostij Tiberinskih pod papežem Martinom V rimsko mesto, v cerkev sv. Avguština. In še družih svetnikov in svetnic.

Dobrotni darovi.

Za dijaško mizo: Na mnoga vprašanja, kedaj bom dal k—ne, odgovarjam: Tukaj so = 1 gld. — Preč. gosp. dekan M. Freljih 5 gld. — A. V. 1 gld. — Gosp. Štef. Dužnik 1 gld. — Iz Št. Vida J. Z. 5 gld. — Prelat in kan. pu. g. dr. Andr. Čebašek 5 gld. — S pristavkom:

„Če mlada armada
Ne dá Vam mirú,
Tolaži Vas nada.

Da všeč je Bogu“ — 2 gld. — S pristavkom: „Fr. Sredgornik v Dražgošah izročá svoj navadni bakšiš za trumo Vaših potrebnih gostov“ — 5 gld. — Iz Št. Vida: Kakor mlade sít sterdi, tako darček tvoj lepó diši — 1 gld.

Za sv. Detinstvo: Neimen. 1 gld. — Čast. g. J. Kramarič, kaplan v Hinjah, 6 gld. — Č. g. Matija Mrak, kaplan v Ribnici, 36 gld. — Č. g. Fr. Perpar, župnik v Zagradcu, 33 gld. 86 kr.

Za pogorelee v Ambrusu: Pu. gosp. prelat in kan. dr. A. Čebašek 12 gld. — Prečast. gosp. župnik zlatomašnik Anton Čibašek 5 gld. — Neimen. 100 gld. — Mil. gosp. prošt dr. Anton Jarc 10 gld.

Za afrikanski misijon: Po čast. g. benef. Mih. Kotniku 15 gld. iz Vogán.

Za vstanovitev stalne večji rezidence čč. oo. Jezuitov v Ljubljani mesto sedanjega „provizorija“: Na mnoga vprašanja, kedaj bom dal k—ne, odgovarjam: Tukaj so = 5 gld.